

WANDA BRZYSKA

ur. 1931; Grodno

Miejsce i czas wydarzeń	Lublin, dwudziestolecie międzywojenne, II wojna światowa
Słowa kluczowe	Dorożki, Majdanek po wyzwoleniu, tragarze, dozorczy

16. Dorożki, tragarze i dozorczy

Dorożki były czarne, i na tym koźle stangret siedział. Miał chyba taki ciemnogrnatowy, bo nie czarny, uniform, i na tym wysokim koźle siedział. I było takie głębokie siedzenie pod budą, i taki niski stołeczek drugi. A brat zawsze się wpychał - ten starszy - na kozioł do stangreta, do dorożkarza. A po ojca przyjeżdżał rano samochód, on jechał do pracy, i później po pracy przyjeżdżał. A myśmy samochodu nie mieli wtedy przed wojną. Ojciec miał służbowy samochód. W tym monopolu tytoniowym były baseny dla dzieci, dla dorosłych, i czerwiec czy wrzesień, kiedy my już byliśmy w szkole, no to się jechało po południu tam na basen. A pamiętam, że jak wyzwolili, to my, jako dzieci, też poszliśmy na Majdanek. Miałam brata o dwa, trzy lata starszego. Poszliśmy na Majdanek, i z Majdanka nas taki samochód wojskowy przywiózł do centrum. Wojsko jechało i myśmy prosili i [nas przywieźli]. A jak poszliśmy, to jeszcze pamiętam, że leżały trupy w tych dołach. W piecu na Majdanku leżały kości. Dzieci, to są głupie, lecą zobaczyć wszystko.

Tragarze byli w uniformach, wydaje mi się, że szarych, i czapki mieli, i jak tylko się podjechało z bagażem, to oni mieli takie tabliczki z numerami. Jak tylko bagaż był większy, to podbiegali od razu. Tak samo pamiętam w tym hotelu, który został zbombardowany - przed drzwiami stał taki portier, też w uniformie, i wpuszczał. Tak samo w parku był taki dozorca w uniformie. Chodził z taką laską, bo park był zamykany na noc. I on chodził sobie po tym parku. Nie wiem o której zamykali - o ósmej czy o dziesiątej - w zależności od pory roku. Był porządek, bo on chodził po tym, i niechby ktoś wszedł na trawnik, to zaraz był krzyk. Dzisiaj by się przydał, bo u nas się tak niszczy wszystko. Zawsze tego parku mi szkoda, bo jest bałagan trzeba przyznać. A wtedy był porządek.

Data i miejsce nagrania	2009-07-14, Lublin
Rozmawiał/a	Marek Nawratowicz
Redakcja	Mateusz Czekaj, Piotr Lasota
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"